

David Černý

Magická tajemství Prahy

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

DAVID ČERNÝ MAGICKÁ TAJEMSTVÍ PRAHY

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 10201. publikaci

Odpovědná redaktorka Eva Škrabalová
Sazba a grafická úprava Martina Mojzesová
Jazyková korektura Pavlína Zelníčková
Fotografie na obálce Klára Hášová

Počet stran 128
První vydání, Praha 2025
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a. s., 2025
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2025

ISBN 978–80–271–8176–6 (ePub)
ISBN 978–80–271–8175–9 (pdf)
ISBN 978–80–271–5721–1 (print)

David Černý

MAGICKÁ tajemství Prahy

Grada Publishing

OBSAH

Kdy byla Praha vlastně založena	9
1. Nejkrásnější pohledy na Prahu	13
Petřín jako hřbet bájněho draka	
2. Kašna U Žabiček na vrchu Petříně	17
Dva chlapci hrající si s padající vodou jsou vnuci TGM	
3. Když se v Praze rozvoněla káva	20
Milý Deodatus proslavil kávu svérázným způsobem	
4. Zapomenutá rotunda a záhada šestiprsté ruky	24
Už jste někdy viděli anděla s šesti prsty?	
5. Dojemný příběh sester Klenkových	28
Zde dvě sestry spolu spíme, Klenkovy jsme zrozeny	
6. Dům U Třech zvonků v Mostecké ulici	31
Bimbání třetího zvonku neměl nikdo rád	
7. Golem ve Staronové synagoze	34
Pražský golem má jméno Josilie, tedy Pepíček	
8. Lanovkou vzhůru na Letnou	38
Letenským kopcem se lanovka šplhala 25 let	
9. Labyrint Starého Města pražského	42
Z Michalské ulice vede hned pět průchodů a dvě křivolaké uličky	
10. Ruka chmatákova v kostele svatého Jakuba	46
Zloděje lapila Panna Maria nadpozemskou silou	
11. Muž úctyhodného vzezření v Šáreckém údolí	50
Kterak svatý Matěj zaplašil divoké zvíře	
12. Největší český vynález v hospodě U Pinkasů	54
Když hostinský není líný chodit po schodech	
13. Zázračné jablko svaté Anežky České	60
Mezi těžkými oblaky se k zemi prodrál stříbrný paprsek	
14. Velký požár Malé Strany	66
Celé město lehlo popelem	

15. Ďáblova bible – Codex gigas	68
Jak se nevyplácí obcovat s ďáblem	
16. O zvonku, který zvoní jen zřídka	72
Když arcibiskup zemřel, zaznělo palácem zvláštní zvonění	
17. Kolik je v Praze jeslíček	74
Nekonečná fantazie betlémařů z Třeště	
18. Vrať tu lebku, odkud jsi ji vzal	78
Turisté si hoví pod slunečníky na prastarém hřbitově	
19. Do útrob pražského orloje	80
Když v malých dvířkách zarachotí velký klíč	
20. O dvou mužích, kteří proměnili tvář Prahy	86
Stavitelé Chotkovy silnice a Krannerova schodiště	
21. Dostavba svatovítské katedrály	90
Když se staví 585 let...	
22. Zázrak věčných lamp ve svatovítské katedrále	94
Pomni, abys nezapomněl	
23. Korunovační klenoty	98
Největší poklad země české v korunní komoře	
24. Strahovský kopec jako ementál	104
Podzemní labyrint chodeb sahá až kamsi k Motolu	
25. Stomilionová mince	108
Je ukrytá v trezoru a váží více než 130 kilogramů	
26. Vyšehradský tunel	112
Cesta do Prahy před vybudováním tunelu nebyla snadná	
27. Templářská komenda na Starém Městě pražském	116
Kterak teta Jana Žižky zachránila klášter před pohromou	
28. O zakletém rytíři z Platněřské ulice	119
Osvobodit prokletého muže jen čistá panna	
29. Turek z Karlova mostu	122
O jedné sázce s překvapivým výsledkem	
Rejstřík	125

Mé milé mamince
za to, že mě provází
Prahou

Kdy byla Praha vlastně založena

Foto: Lenka Petruželová

DAVID ČERNÝ

pochází ze staré pražské rodiny, která po staletí provozovala pekařství v Petřské čtvrti.

V současné době vede projekt Miluju Prahu, který se zabývá krásami města. David stále žije na Starém Městě, nedaleko Staroměstského náměstí.

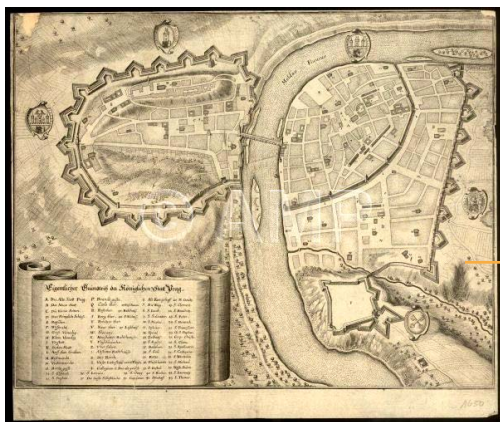
Je to věčná otázka na věčné město. Kdy byla Praha vlastně založena? Rok, natož přesné datum, jak už to u starobyklých měst bývá, neznáme s jistotou. I když je možné takový údaj najít.

Daniel Adam z Veleslavína si do svého díla *Kalendář historický* napsal, že Praha byla založena 2. listopadu 723. Podle tohoto zápisu by se stáří města, jehož sláva hvězd se dotýká, přehouplo přes 1 300 let. Čímž se dostáváme ke známému proroctví první české kněžny Libuše, která, jak známo, měla věštecký dar, takže vcelku jasně viděla do budoucnosti, a to poměrně vzdáleně.

Podle *Starých pověstí českých* se tak stalo jednoho krásného dne, kdy byla vyšehradská skála obrostlá jarní květenou. Libuše se zahleděla údolím Vltavy do budoucí pražské kotliny. A tu spatřila, jak se kolem klikatící se řeky, jež se v těchto místech ladně prohýbá hned ve čtyřech obloucích, které jako by tvořily písmeno P, rozestupují hluboké lesy, černé hvozdy. V jejím vidění se na místě věkovitých stromů začaly k nebi zvedat domky, domy a okázalé paláce a nad nimi ještě chrámy se stovkami věží, jež se dotýkají až nebes

První zobrazení Prahy najdeme v latinsky psané kronice Liber Chronicarum z roku 1493. Autorem kroniky byl norimberský lékař Hartmann Schedel. Kresby namaloval grafik a malíř Michael Volgemut.

Tento pohled na Staré Město pochází z vratislavského dřevořezu z roku 1562. Vyryl ho Peterle z Annabergu.

V kronice, jež je výkladem historie světa je nejstarší zobrazení Prahy. Město je na obrázku zachyceno při pohledu z Vyšehradu.

Tato stará mapa pochází z roku 1650. Zachycuje čtyři historická pražská města: Nové Město, Staré Město, Malou Stranu, Hradčany a také Vyšehrad.

Foto: Andreas Groll

Staroměstská radnice s Krocínovou kašnou na jedné z vůbec nejstarších fotografií Prahy, z roku 1855.

plných hvězd. A tehdy Libuše pronesla proroctví, které dalo vzniknout Praze:

„Město vidím veliké, jehož sláva hvězd se bude dotýkati. Tam v lese je místo, třicet honů odtud vzdálí, Vltava řeka je obíhá. To na půlnoc ohrazuje potok Brusnice hlubokým ouvalem, na polední pak straně skalnatá hora vedle lesa Strahova.“

A aby si kněžna Libuše své proroctví pojistila, rozhodla se, že sama město založí, a vyslala na ona místa své služebníky s úkolem: „Dejte pozor, uvidíte-li tam někoho, kdo by byl nějakou prací zaměstnán, tažte se ho, co činí, a já podle toho dám novému městu jméno.“

A když služebníci přišli pod vrch Petřín, spatřili tam muže, jak otesávají

silný kmen, a zeptali se jich, co dělají.

„Tesáme práh!“ dostalo se jim odpovědi, se kterou spěchali zpět za svou kněžnou. Libuše tak určila, že na onom místě bude založeno město, o jehož slávě neměla pochybnosti, a podle prahu, jež tam oni muži tesali, nazvala ho Prahou.

„A jakož knížata, vojvodové proti prahu klanějí hlavu, tak budou se klaněti i proti městu mému. Budeť mu čest a chvála a bude slovutno světu.“

A jak věštila, stalo se. Až do dnešních dní stojí na vysokém ostrohu nad soutokem Vltavy a Brusnice hrad Praha, který dal jméno městu, jež se dnes rozkládá od Zbraslavi po Suchdol a od Sobína po Klánovice.

Zvu vás na procházky po cestách magickou Prahou.

Foto: Karel Dobes

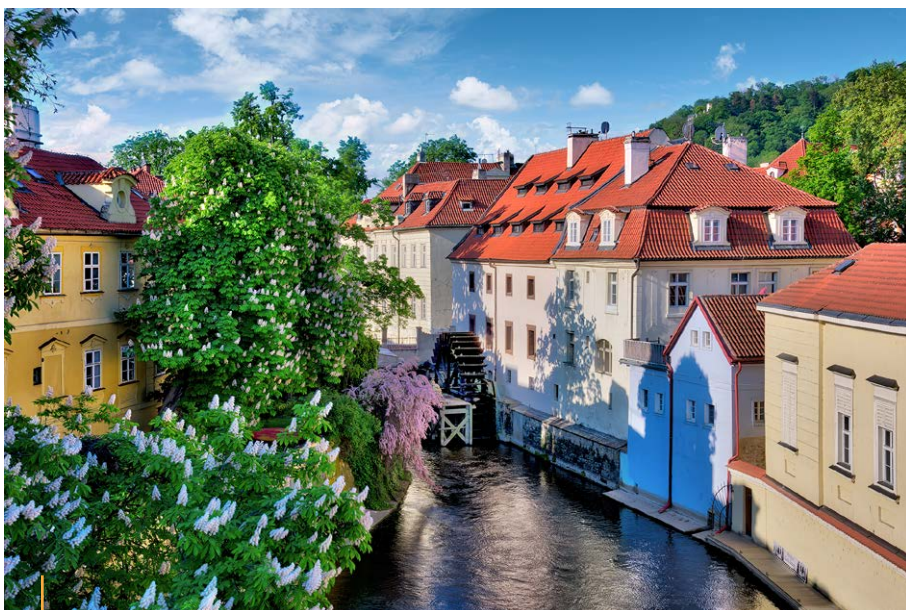
1

Nejkrásnější pohledy na Prahu

Petřín jako hřbet bájného draka

Kde jsou nejkrásnější pohledy na Prahu? Srdce města je v údolí, které miliony let trpělivě hloubí řeka Vltava v náhorní Pražské plošině.

Pohledovou dominantou Staroměstského náměstí je kostel Panny Marie před Týnem. Osmdesátimetrovým kostelním věžím se říká Adam a Eva.

Čertovka je ve středověku uměle vytvořené rameno Vltavy, které přivádělo vodu na malostranské mlýny. Toto kolo pohánělo Velkopřevorský mlýn.

Na Pankráci vzniklo nově moderní centrum města s výškovými budovami, které doplňují jedno z klasických pražských panoramat.

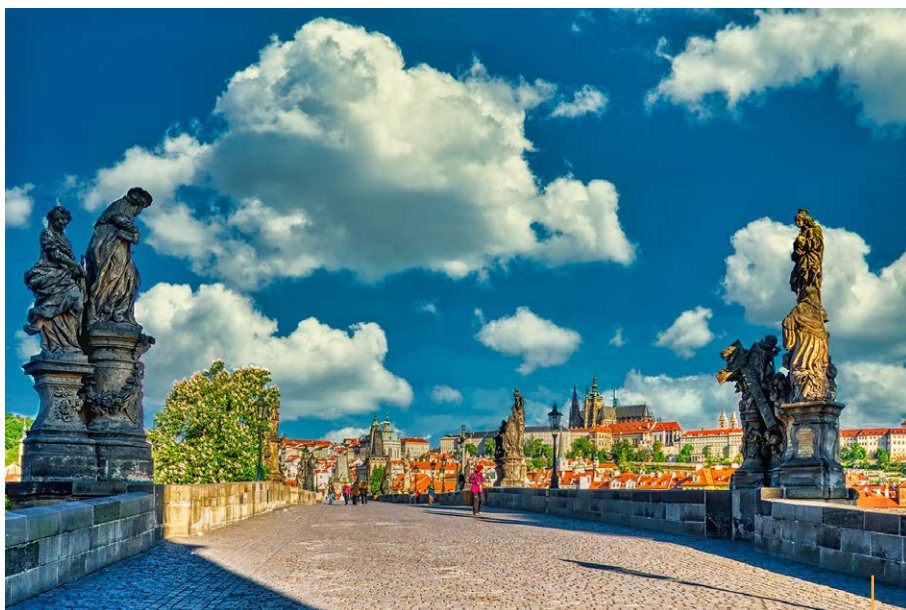

Foto: Karel Dobeš

Soudosí na Karlově mostě nabízí symbiózu gotického mostu a barokního sochařství. Od konce 17. století zde bylo umístěno třicet převážně barokních soch.

Nejnižším bodem Prahy je hladina Vltavy u Suchdola ve výšce 175 metrů nad mořem, naopak nejvýše se dostanete na samém západě metropole, na vrcholu kopce Teleček, kterému chybí jen jeden metr, aby dosáhl výše čtyř set metrů. Leží mezi pražskými obcemi Sobínem a Chrástánami.

Na nesčetných pražských vyhlídkách lemujících řeku dostanete možnost podívat se do kopcovitého kraje, kterým se líně dere stříbropěnná Vltava. Tok se prohýbá a zatáčí do z kosmu viditelné siluety písmene P, jako by Vltava chtěla zákrutami svého toku Prahu podepsat.

Jedním z nejstarších a nejkrásnějších míst, odkud se nabízí pohled na celou

Prahu, je Vyšehrad. Ze zdi starobylého hradiště, jež bylo vystavěno na vysoké pravobřežní skále, aby chránilo a dohlíželo na Prahu z jihu, můžete nahlédnout na pražskou městskou krajinu, ale i okolní přírodu s děvinskou plání Dívčích hradů, po které se v dáli prohánějí divocí koně Převalského.

Naproti Dívčím hradům jsou pak majestátní Branické skály se starými lomy. A pokud kvečer pohlédnete směrem ku Praze, zapadající slunce barví město i řeku do zlatavých a růžových odstínů, které dojmou každého – a leckoho i k slzám.

Uprostřed historického města se jako hřbet bájněho draka vypíná zelený vrch Petřín, který měl to štěstí, že po staletí

Foto: Karel Dobeš

Náplavka u Hergetovy cihelny nabízí jeden z nejkrásnějších pohledů na Karlův most. Je to jediné místo v centrální Praze, kde je přirozený břeh.

zůstal parkem pouze s minimální zástavbou. Jen na jeho vrcholu se vypíná malá pražská Eiffelovka, z níž je jedinečný pohled na celé město. Dokonce i na Pražský hrad koukáte z výšky.

No a když zvednete na Petříně oči a podíváte se úvozem do malostranského údolí, spatříte špitál sester boromejek s ozdravnou zahradou svatého Josefa, majestátní Lobkowiczský palác, ve kterém dnes sídlí německé velvyslanectví, klikatící se Vlašskou a Nerudovu ulici a k tomu spíše přímou ulici Úvoz, dále dominantu – zelenou klenbu kostela svatého Mikuláše, nad údolím majestát Pražského hradu s katedrálou a dole v údolí Vltavu, kterou překračují pražské mosty.

A stačí popojít jen kousek na Letnou, kde z četných vyhlídek vidíte město zase z jiného úhlu. Celé Staré Město pražské s vysokými kostelními věžemi. Neodtrhněte oči od kostela Matky Boží před Týnem se dvěma věžemi, které nesou jména Adam a Eva, přičemž tlustší Adam, jak se sluší a patří, chrání svou Evu. Hned vedle stojí starodávný

kostel svatého Havla, ve kterém kázal nejslavnější český světec Jan Nepomucký, vlevo od Týna je pak barokní věž kostela svatého Jakuba u minoritského kláštera.

U řeky u špitálu, který založila svatá Anežka Česká, vidíte hned čtyři kostely – nemocniční kostel svatého Judy Tadeáše, kostel svatého Haštala a v areálu Anežského kláštera kostel svatého Františka a hned vedle kostel Nejsvětějšího Salvátora – Krista Spasitele, který byl vystaven jako přemyslovské mauzoleum a v jehož kryptě jsou pohřbeni český král Václav I., jeho žena Kunhuta a další členové přemyslovské dynastie.

Když se podíváte vpravo směrem ke Karlovu mostu, naskytne se vám božský pohled na pražské mosty. Napočítáte secesní most Čechův, Mánesův most, jehož první jméno bylo most Františka Ferdinanda d'Este, Karlův most, most Legií, Jiráskův a Palackého most, a když zaostříte, tak vytušíte pod Vyšehradem i železniční most, který tak příjemně rachotí.

Kašna U Žabiček na vrchu Petříně

Dva chlapci hrající si s padající vodou jsou vnuci TGM

Na vrchu Petříně najdeme pozoruhodnou sochu stojící uprostřed kašny. Říká se jí U Žabiček, i když by si asi zasloužila jiné jméno.

Kromě šesti žab a dvou ještěrek, které plivou vodu do bazénu, jsou dominantou fontány dva chlapci, kteří si hrají s rybou a tekoucí vodou. Autorem je významný český sochař Karel Dvořák, jehož sousoší Cyrila a Metoděje stojí mezi sochami na Karlově mostě.

Sousoší s chlapci dokončil v roce 1948. Na Petřín, kousek od dolní stanice lanovky, bylo umístěno o rok později. To už v zemi vládli rok komunisté, a tak bylo potřeba utajit, kdo jsou oni skotačící hoši a proč se o vznik sousoší velkou měrou zasloužila manželka druhého československého prezidenta Edvarda Beneše Hana, která dokonce uspořádala veřejnou sbírku.

Teprve o čtyřicet let později, po změně poměrů v roce 1989, vyšlo

najevo, že dva chlapci hrající si mezi žábami a ještěrkami s rybou a vodními proudy mají podobu vnuků prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

Oba prezidentovi vnuci, Herbert a Leonard, byli známí z mnoha fotografií, které zachycovaly hrající si kloučky s důstojným kmetem. Snímky velmi často zveřejňovala prvorepubliková média. A jednu takovou fotografii použil sochař Karel Dvořák pro zachycení jejich věrné podoby. V době vzniku sochy nebyli mládenci už totiž mezi živými. Herbert a Leonard byli syny nejmladší prezidentovy dcery Olgy. Narodili se a vyrůstali ve Švýcarsku, ve vlasti svého otce, lékaře Henriho Revillioda. Za dědečkem ale pravidelně

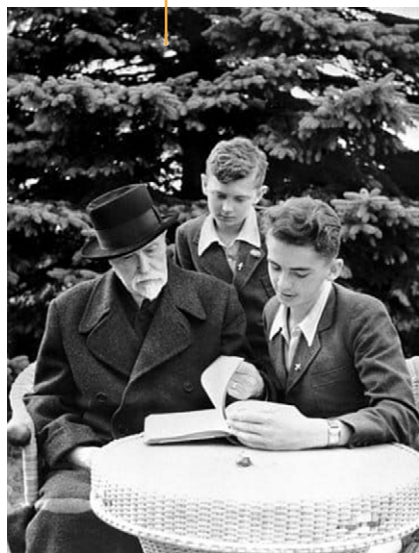

Vnuci prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka Leonard a Herbert Revilliodovi žili ve vlasti svého otce, ve Švýcarsku. Často ale pobývali u svého dědečka v lánském zámku.

zajížděli a trávili s ním Vánoce a letní prázdniny v prezidentském zámku v Lánech. Po boku dědy prezidenta byli i při jeho posledním veřejném vystoupení v červenci 1937. Naposledy navštívili Československo při pohřbu dědečka Tomáše Garrigua Masaryka 21. září 1937.

Pak už se nad Evropou začala stahovat mračna druhé světové války. Celá rodina i s chlapci prchla ze Švýcarska do Británie.

Mladší z vnuků Leonard nastoupil jako dobrovolník k Britskému královskému letectvu (RAF). Jeho služba zde ale byla krátká – 4. srpna byl přiřazen k meteorologické letecké službě na ostrově Tiree ve Skotsku. 12 dní nato, 16. srpna 1944, tragicky zahynul při letecké havárii, kdy se jeho letadlo při přistávacím manévru srazilo s dalším strojem. Podle vyšetřování nehody byla příčinou špatná viditelnost a chyba řidičí věže. Bylo mu 22 let. Jeho starší bratr Herbert zemřel v Edinburghu v roce 1945 za dosud ne zcela vyjasněných okolností ve věku 24 let.

Celých 41 let komunistické vlády zůstalo tajemstvím, kdo jsou chlapci skotačící ve fontáně na Petříně s ještěrkami a žábami mezi proudy vody. Bylo-li by tajemství prozrazeno, reálně hrozilo, že by se půvabná kašna stěhovala do lapidária. Dnes se jí říká U Žabiček nebo také Masarykovi vnuci.

Když se v Praze rozvoněla káva

Milý Deodatus proslavil kávu svérázným způsobem

Jistě si dokážete vybavit podmanivou vůni kávy... Nebo možná právě teď usrkáváte tento skvělý nápoj. Ale kdy se vlastně káva v Praze objevila? Může za to exotický muž jménem Georgius Deodatus Damascenus.

Dokážu si jen velmi obtížně představit lepší jméno pro člověka, který naučil Pražany pít kávu. Tento Armén se, jak z jeho jména plyne, narodil v syrském Damašku. Jeho otec byl zámožný obchodník, který syna vyslal do světa. A tak se Georgius vydal do Říma, kde se stal katolíkem a po krátké zastávce v císařské Vídni, kde se mu moc nedařilo, se ocitl v naší Praze. Psal se rok 1705. Světoběžník dostal od města povolení prodávat na ulicích kávu. Pražané kávu snad znali i dříve, ale byla k dostání jen jako vzácný lék a životabudič v lékárnách.

Milý Deodatus kávu proslavil velmi svérázným způsobem. Procházel ulicemi v arabském oděvu s turbanem,

Dům U Zlatého hada stojí na rohu Liliové a Karlové ulice. Byla v něm jedna z prvních kaváren v Praze.

Foto: Klára Hášová

Foto: Klára Hášová

Dům U Tří pštrosů stojí na nároží ulice U Lužického semináře a Dražického náměstí, na místě bývalého malého gotického domku U Juditina mostu.

Foto: Klára Hášová

Domovní znamení tří pštrosů se opakuje nad vchodem do hotelové restaurace.

širokými nohavicemi a ve střevících se špičkami zdviženými tak, že to svět neviděl. Na hlavě, kterou měl pokrytou tmavočernými, navýsost exoticky působícími kadeřemi, nosil džbán s horkou vodou. V jedné ruce třímál pánev se žhnoucími dřevěnými uhlíky, na kterých průběžně vodu na kávu přihříval, a v druhé ruce měl malou skříňku plnou hrnků a koflíků, do kterých kolemjdoucím servíroval kávu. Zaujal i novinkou, kterou byl cukr, jenž se do té doby prodával také jenom v lékárnách. Lidé v té době běžně sladili medem.

Tento teatrální způsob prodeje a servírování voňavého nápoje zajistil mezi Pražany věhlas nápoji i Arménovi. Georgius Deodatus Damascenus

se v Praze usadil natrvalo. Přijal česky znějící jméno Jiří Bohdan Damašský a oženil se s místní dívkou Annou Zíkovou. Velmi brzy pak otevřel první pražské stálé kavárny. Jednu v domě U Zlatého hada na rohu Karlovy a Liliové ulice a druhou u Karlova mostu v domě U Tří pštrosů. Velký vzestup muže, který Prahu provoněl kávou, neskončil slavně. Žena mu utekla, a když v roce 1740 umíral, byl chudý stejně, jako když do Prahy přišel.

Už od počátku 19. století Praha oplývala desítkami, snad i stovkami vyhlášených kaváren, kde se scházelo stejně jako dnes nemajetné studentstvo na čaje, zamilované páry na skleničku, důstojní pánové na panáčka a noblesní dámy na moučník a kafičko.

O pštrosici, která nevěděla, kdy má dost

Legenda vypráví, že se tři pštrosi dostali do znamení domu kvůli ženě prvního majitele domu Jana Fuxe, která nevěděla, kdy přestat. Tak se parádila pštrosími pery, se kterými její muž obchodoval, až po něm chtěla vlastního živého pštrosa. Muž, aby dosáhl klidu v domě, manželce opeřence dopřál. Ale ona chtěla druhého. I toho ptáka dostala. Ale když se dožadovala třetího pštrosa, Fux se rozzlobil a ženu proklel: „Kéž by ses v toho třetího pštrosa proměnila ty, ženo nestřídámá!“ A co čert nechtěl, druhého dne nebyla žena k nalezení. Naopak v domě přibyl třetí pták – pštrosice.

Druhá legenda praví, že se v domě ubytovali obchodníci, kteří se chtěli setkat s císařem Karlem IV., a proto mu přivezli tři pštrosy, aby si udělali u panovníka oko.

Dům postavil Jan Fux, obchodník s pštrosími pery, která byla na začátku 17. století módní novinkou. Proto nechal vymalovat na celé průčelí výraznou reklamu na svou živnost od malíře Daniela Alexiuse z Květné.

Foto: Klára Hášová

Zapomenutá rotunda a záhada šestiprsté ruky

Už jste někdy viděli anděla
s šesti prsty?

V Profesním domě na Malé Straně je dávno zapomenutá rotunda a také tajemný otisk dlaně ve zdivu. Obraz ruky v omítce má šest prstů a patří snad andělům nebo obrům. Obojí se našlo vlastně nedávno.

Profesní dům je to velké stavení, které stojí uprostřed Malostranského náměstí, hned vedle velkolepého kostela svatého Mikuláše. Dnes v budově sídlí Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy.

V roce 2003 se našla pod severozápadním rohem tohoto velkého domu rotunda, kterou už historici pokládali za nenávratně ztracenou. Podle legendy tu byl na památku zázraku, který se stal 4. března 938, postaven kostelík. Tehdy kolem tohoto místa projížděl vůz, na kterém procesí vezlo mrtvé tělo svatého Václava ze Staré Boleslavi do Prahy. Na Malé Straně na malém kopečku volci, kteří táhli vůz s nebožtíkem, zastavili. Nebylo síly, která

by je pobídla opět do kroku. Až do chvíle, kdy v nedalekém žaláři sňali nespravedlivě odsouzeným okovy a vyvedli je z vězení. Na památku této události byl na malém vršku vystavěn kostelík svatého Václava, který ještě můžeme spatřit na slavném vyobrazení Prahy z roku 1606, které vyryl Aegidius Sadeler.

Svatostánek původně sloužil jako farní kostel pro Malou Stranu, ale velmi brzy přestal být pro účely farnosti svou velikostí dostačující. Proto už ve 13. století postavili nedaleko nový, větší gotický chrám svatého Mikuláše.

Rotunda ještě nějakou dobu sloužila jako pohřební kaple, stala se součástí většího nového kostela svatého Václava, aby byla za jezuitů po třicetileté válce zahrnuta do zdiva Profesního domu, sídla

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Magická tajemství Prahy***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.